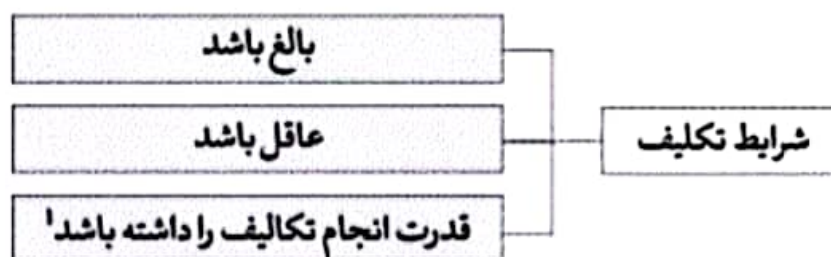

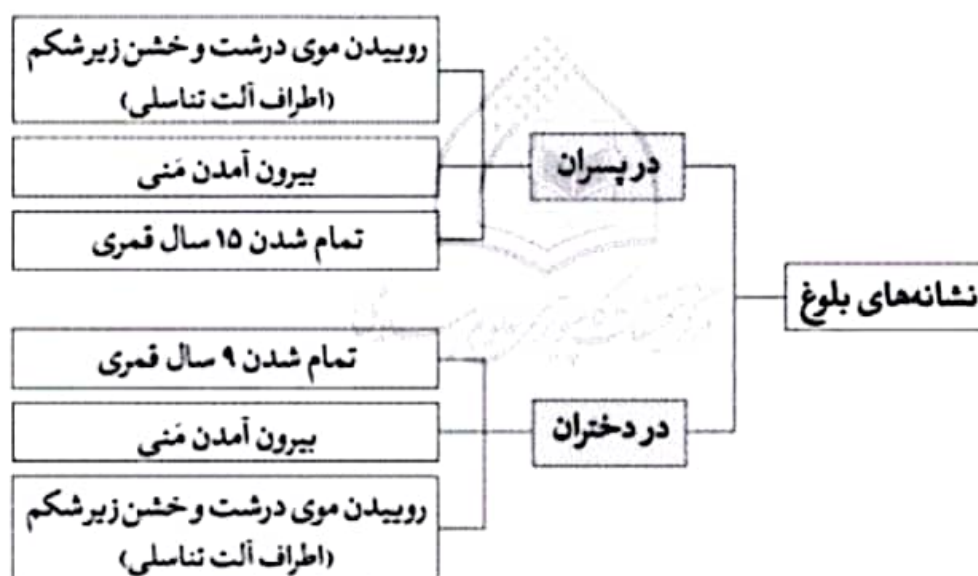
شرایط تکلیف

م . افرادی که دارای این شرایط باشند، مُکَلَّف به تکالیف شرعی خواهند بود:

نشانه‌های بلوغ

م . نشانه‌های بلوغ در پسران و دختران سه چیز است و البته هریک از این سه نشانه، به تنهایی علامت بلوغ و رسیدن به حد تکلیف شرعی محسوب می‌شود:

توجه

به دلیل این‌که هر سال قمری ۱۰ روز و ۲۹ ساعت از سال شمسی کمتر است، سن بلوغ بر مبنای سال شمسی بدین‌گونه است:

در پسر _ ۱۴ سال و ۶ ماه و ۲۲ روز و در دختر _ ۸ سال و ۸ ماه و ۲۷ روز .

تاریخ تولد ثبت شده در شناسنامه، ملاک و میزان در بلوغ شرعی نیست؛ مگر آن‌که با تاریخ تولد واقعی مطابقت داشته باشد.

م . رشد جسمی یا فکری به معنای بالغ شدن نیست؛ هر چند معمولاً در پسران رشد فکری و بلوغ با هم حاصل می‌شود و در دختران با رسیدن به سن بلوغ، این رشد پیدا نمی‌شود. به هر حال اگر نوجوانی به حد رشد فکری رسیده، ولی از نظر شرعی نابالغ است، تکلیفی ندارد.

۱. با توجه به این شرایط، کودکان، افراد دیوانه و کسانی که قدرت بر انجام واجبات ندارند، مُکَلَّف نبوده و عمل بر آن‌ها واجب یا حرام نیست .

اهمیت تقلید

ضرورت و لزوم تقلید در احکام

نیازمندی‌هایی که انسان در محیط زندگی خود دارد و فعالیت‌هایی که برای رفع آنها باید انجام دهد، به قدری زیاد است که یک انسان معمولی قادر به شمردن نام آنها هم نیست، تا چه رسد به این که در همه‌ی آنها تخصص پیدا کرده و اطلاع کافی به دست آورد.

از طرف دیگر چون انسان کارهای خود را از روی فکر و اراده انجام می‌دهد و در جایی که می‌خواهد تصمیم بگیرد، باید اطلاع کافی داشته باشد و اگر اطلاع کافی نداشته باشد، نمی‌تواند تصمیم بگیرد، لذا باید یا خود در کارهایش خُبره و صاحب نظر باشد یا از اهل خُبره و افراد آگاه و متخصص بپرسد و با دستور آنان وارد مرحله‌ی عمل شود؛ چنان که برای معالجه بیماری‌ها به پزشک مراجعه می‌نماییم و برای نقشه‌ی ساختمان به مهندس ساختمان اعتماد می‌کنیم. پس ما پیوسته جز در موارد بسیار ناچیزی، زندگی خود را با تقلید می‌گذرانیم.

نکته

دانشمندی که احکام دینی را از راه استدلال به دست می‌آورد، مجتهد و عملش را اجتهاد می‌گویند و کسی را که به مجتهد مراجعه می‌کند مُقلد و مراجعه به او را تقلید می‌نامند.

اسلام به پیروان خود دستور داده که معارف و احکام دینی را یاد بگیرند تا مرتکب اعمال خلاف شرع نشده و به عاقبت گناه گرفتار نیایند. البته منبع معارف و احکام الهی نیز چیزی جز کتاب خدا و سنت پیغمبر ﷺ و ائمه‌ی هدی ﷺ نیست.

بدیهی است که به دست آوردن همه‌ی معارف دینی از کتاب و سنت کار هرکسی نیست و برای همه‌ی افراد مسلمان میسر نمی‌باشد؛ بلکه جز برای گروهی معدود امکان ندارد. بنابراین طبعاً این دستور دینی به این صورت در می‌آید که عده‌ای از مسلمانان که توانایی به دست آوردن معارف و احکام را از راه استدلال ندارند، به کسانی که دستورهای دینی را با دلیل به دست آورده‌اند، مراجعه نموده و وظایف خود را انجام دهند.^۱

تقلید مشروع علاوه بر این که ادله‌ی شرعی دارد، در واقع، رجوع جاهل به عالم، غیر مجتهد به مجتهد و غیرمتخصص به متخصص است که اصلی عقلایی شمرده می‌شود و همواره در میان انسان‌ها وجود داشته و دارد و این‌گونه تقلید و پیروی‌های عاقلانه و منطقی محور زندگی انسان‌ها را در مسائل تخصصی تشکیل می‌دهد. از این رو، تقلید غیر مجتهد از مجتهد در احکام، رجوع کردن به متخصص است. به جهت آن که دریافت فروع دین یا احکام عملی، تخصصی است و در صورتی که انسان به درجه‌ی اجتهاد و قدرت استنباط احکام الهی نرسیده باشد، لازم است از مجتهد پیروی و تقلید نماید.

۱. آموزش دین، علامه طباطبائی رحمه الله، ص ۱۲۵۶ پاسخ به پرسش‌های مذهبی، ص ۲۷۸.